

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Let op: Bij alle stappen die genomen worden is het van belang dat er rekening gehouden wordt met de privacy-regelingen van ouder en kind.

Stappenplan

→ **Stap 1 en 2 maximaal één maand**

Stap 1. Vermoeden

Je maakt je zorgen over een kind. Je vermoedt dat er een probleem speelt, maar weet niet of dat probleem bij het kind, de ouders of in de gezinssituatie speelt. (mogelijke voorbeelden hiervan zijn mishandeling en/of gedragsproblemen) Je kunt je zorgen verduidelijken door:

- De leerkracht schrijft zijn/haar vermoedens of zorgen op door aantekeningen te maken over het functioneren van het kind
- De leerkracht observeert het kind.
- De leerkracht bespreekt zijn/haar zorgen met een intern begeleider.
- De leerkracht blijft aan een vertrouwensrelatie met het kind bouwen.
- De intern begeleider verzamelt informatie in het team binnen de school (dossiers, collega's die betrokken zijn bij het gezin).

Als de leerkracht of de intern begeleider zich na bovenstaande punten nog steeds zorgen maken dan ga je over naar stap 2: Verhelderen.

Stap 2. Verhelderen

Je probeert de zorgen rond het kind duidelijk te krijgen. Mogelijke acties zijn:

- De leerkracht gebruikt een checklist, een lijst die een beeld geeft van het gedrag en situatie van het kind.
- De leerkracht verzamelt informatie in gesprekken met het kind tijdens spelen, lunchpauze etc).
- De leerkracht gaat een gesprek aan met de ouder om zijn/haar zorgen te bespreken en vraagt zonodig toestemming voor bespreking van het kind in het multidisciplinair of breed overleg.
- De intern begeleider bepaalt in overleg met de leerkracht de ernst van de situatie.
- De intern begeleider verzoekt de jeugdarts van de GGD om het kind op te roepen voor een onderzoek op indicatie of schakelt schoolmaatschappelijk werk in.
- De intern begeleider bespreekt het kind indien nodig (al of niet anoniem) in het multidisciplinair of breed overleg, hij/zij maakt duidelijke afspraken wie als verantwoordelijke wordt aangewezen en maakt een plan van aanpak.

- De intern begeleider stelt de directie op de hoogte als de problemen niet door de school kunnen worden opgelost.
- Daarnaast kan de intern begeleider bij vermoedens van kindermishandeling advies vragen bij het AMK zonder dat het kind geregistreerd wordt.

Stap 3. Plan van aanpak

- De intern begeleider houdt een gesprek met het kind over de situatie, afhankelijk van de leeftijd
- De intern begeleider bespreekt de zorgen rond het kind met de ouders (zie bijlage 6)(wanneer dit nog niet gebeurd is) en vraagt toestemming om het kind te bespreken in het multidisciplinair overleg (wanneer dit nog niet gebeurd is)
- Naar aanleiding van de gesprekken met ouders en kind kan de jeugdarts ouders en kind oproepen voor een onderzoek op indicatie (wanneer dit nog niet gebeurd is).
- Indien nodig kan de jeugdverpleegkundige op huisbezoek gaan
- In geval van vermoedens van kindermishandeling vraagt de intern begeleider advies bij het AMK
- Heb je andere problemen, vraag dan advies bij de JGZ, het SMW of de bureaudienst van Bureau Jeugdzorg.
- De intern begeleider houdt een korte nabespreking over het kind (al of niet anoniem) en de situatie in het multidisciplinair of breed overleg.

Stap 4. Handelen

Als je niet-pluis vermoedens bevestigd zijn, kan de intern begeleider op basis van een inschatting van de situatie de volgende stappen ondernemen:

(Voor alle stappen geldt dat de intern begeleider moet zorgen voor een warme overdracht van de ouder of het kind naar de hulpverlenende instantie, dat wil zeggen eventueel bellen voor een afspraak voor de ouder of het kind, na de doorverwijzing bellen of de ouder of het kind goed is aangekomen bij de hulpverlening.)

- De intern begeleider biedt vrijwillige hulp aan het kind en/of de ouders in de vorm van algemeen of schoolmaatschappelijk werk.
- In geval van vermoedens van opvoedproblemen, verwijst de intern begeleider door naar de Jeugdgezondheidszorg (jeugdarts, jeugdverpleegkundige of pedagoog) of opvoedingsondersteuning elders.
- In geval van vermoedens van kindermishandeling en de ouders niet wensen mee te werken of te voorzien is dat ze niet zullen meewerken, meldt de intern begeleider bij het AMK.
- Wanneer de ouders wel meewerken en/of in geval van andere problemen, verwijst de intern begeleider door naar Bureau Jeugdzorg.
- De intern begeleider meldt het bij de politie (alleen bij acuut levensbedreigende of crisissituaties)

Stap 5. Evaluatie

- De leerkracht houdt de situatie extra in de gaten en na 3 maanden brengt de intern begeleider het kind opnieuw in het multidisciplinair of breed overleg, de bespreking in het multidisciplinair of breed gebeurt aan de hand van:
 - Vervolggesprekken die de intern begeleider houdt met de ouders over de huidige situatie (is er sprake van verbetering of verandering?)
 - Tussentijds overleg met collega's binnen het team over het kind en de huidige situatie
 - Daarnaast neemt de intern begeleider, wanneer de ouders hier toestemming voor gegeven hebben, contact op met de lopende hulpverlening over de huidige situatie
- Bespreking van de gang van zaken en daarbij terugkijkend op de genomen stappen. Belangrijk is dat de intern begeleider hierin ook de mogelijk eerste resultaten van de hulpverlening betreft.
- Terugkoppeling in het team (Terugkijkend op de situatie; voldoet het huidige protocol? Wat had beter gekund? Waren/zijn er eventuele knelpunten?) Daarnaast neem je contact op met de lopende hulpverlening over de huidige situatie.
- De aangewezen verantwoordelijke bepaalt naar aanleiding van bovenstaande gesprekken of verdere stappen of nazorg nodig zijn.

Stap 6. Nazorg

- De leerkracht en andere betrokkenen blijven alert op mogelijke terugkeer van de probleemsituatie
- De intern begeleider houdt contact met de ouders en blijft op de hoogte van de situatie
- De leerkracht van het kind wordt op de hoogte gehouden van de lopende hulpverlening
- In geval van melding bij het AMK, vind terugkoppeling plaats vanuit het AMK naar de melder
- Indien er aanleiding voor is, bespreekt de intern begeleider de situatie van het kind weer in het multidisciplinair of breed overleg.

Stap 7. Onderhoud

- Het is aan te bevelen om het protocol kindermishandeling één keer per jaar in het team te bespreken en waar nodig aan te passen
- Daarnaast is het van belang om voortdurend aandacht te besteden aan de deskundigheid van uw medewerkers en na te gaan of uw medewerkers voldoende zijn toegerust in het geven van deze deskundigheid.

Toelichting op het protocol

Bij elke stap staat een aantal acties beschreven. Deze acties kunnen ondernomen worden, mits dat in de instelling van toepassing is.

→ stap 1 en 2 maximaal een maand

Het is belangrijk dat je niet te lang blijft stilstaan bij het helder krijgen van je vermoedens. Daarom is er een tijdslimiet gesteld voor stap 1 en 2 van één maand. Wanneer je zorgen helder zijn en/of je vermoedens wijzen op kindermishandeling, rond dan stap 1 en 2 sneller af.

Stap 1: Vermoeden

Kinderen die problemen hebben, kunnen veel verschillende signalen laten zien. Deze signalen kunnen wijzen op kindermishandeling, maar kunnen ook een andere oorzaak hebben zoals problemen in de opvoedingssituatie of een sterfgeval in de familie.

Het bewust worden van vermoedens dat er mogelijk problemen spelen, geeft vaak een vervelend gevoel. Je weet niet zeker of het probleem bij het kind, de ouders of in de gezinssituatie speelt. Er is een gevoel van onzekerheid over de opgemerkte signalen en je hebt de angst om je er mee te bemoeien.

Signaleren begint vaak met een niet-pluis gevoel. Bij signaleren gaat het in de eerste plaats om de zorg die de leerkracht heeft over een kind, waarvoor hij of zij geen geruststellende verklaring kan vinden. Kindermishandeling kan één van de mogelijke oorzaken zijn. Een veel voorkomende situatie bij gevallen van kindermishandeling is, dat het mishandelde kind uit schaamte of loyaliteit ten opzichte van zijn ouders niets over de situatie zal vertellen. Het is daarom nodig dat personen in de omgeving van het kind de verantwoordelijkheid nemen om situaties van kindermishandeling bespreekbaar te maken en te stoppen.

Het is van groot belang omdat je nog in de fase zit van je eerste vermoedens, dat je zorgvuldig omgaat met de situatie en je geen voorbarige conclusies trekt, over het kind en/of de ouders.

Stap 2: Verhelderen

Deze stap is bedoeld om je zorgen over het kind, die na stap 1 niet weggenomen zijn, verder te verhelderen. Je probeert zoveel te weten te komen om te weten te komen wat er aan de hand is en welke problemen ten grondslag liggen aan het veranderde gedrag van het kind. In dit stadium verzamel je ook informatie via informele gesprekken met het kind en de ouders.

De zorg voor het kind is erg belangrijk, maar niet minder belangrijk is de zorg voor de ouders. Het is van groot belang dat je in zo'n vroeg mogelijk stadium in gesprek komt met de ouders. Een gesprek met de ouders kan de zorgen weg nemen over het veranderende gedrag van het kind en de vermoedens van kindermishandeling. In dit gesprek breng je naar voren dat je zorgen hebt over hun kind en je graag wil helpen.

Het is belangrijk dat je het gesprek met de ouders goed voorbereidt. Een gesprek met de ouders hoeft niet bedreigend te zijn voor de ouders als zij de ruimte krijgen om hun ideeën en zorgen naar voren te brengen.

In het gesprek met de ouders gaat het om het bespreken van de dingen die opvallen aan hun kind en die voor jou aanleiding zijn om je zorgen te maken over hun kind. Ook moet worden besproken dat de zorg al langere tijd bestaat en je je daarom zorgen maakt over de ontwikkeling van het kind.

Zorg ervoor dat het een open gesprek blijft waardoor de ouders niet het gevoel krijgen dat ze beschuldigd worden. (zie bijlage 6. Aandachtspunten voor gesprek met ouders).

De intern begeleider kan voor het verhelderen van de zorgen de jeugdarts van de GGD vragen om het kind op te roepen voor een onderzoek op indicatie of om het schoolmaatschappelijk werk in te schakelen. Dit is een belangrijke stap in het verhelderen van je zorgen. Het is belangrijk om hier niet te lang mee te wachten omdat soms blijkt dat er een medische verklaring is voor het gedrag van het kind en je zorgen niet juist waren.

Stap 3: Plan van Aanpak

Een gesprek met het kind heeft als doel het kind te ondersteunen. Zorg ervoor dat een gesprek waardevol voor het kind is. Let op dat je in het gesprek de ouders niet veroordeelt. Een kind heeft immers zijn ouders nodig. Houd ook in gedachten dat een gesprek niet als hoofddoel mag hebben om informatie uit het kind te trekken. Laat het geen verhoor worden (zie bijlage 5 Aandachtspunten tijdens gesprek met een kind.)

Het AMK is er niet alleen op gericht om vermoedens en/of meldingen van kindermishandeling in behandeling te nemen, je kunt ook advies vragen bij het AMK over een kind en de situatie. Zij kunnen je adviseren hoe je het vervolgtraject kunt aanpakken en kunnen je vermoedens rond kindermishandeling bevestigen.

De jeugdartsen van de JGZ en/of de bureaudienst van Bureau Jeugdzorg kan advies geven over de probleemsituatie en eventuele doorverwijzing voor verdere hulpverlening. Zie voor meer informatie Bijlage 1. Daar vindt u ook adressen.

Stap 4: Handelen

Als je niet-pluis vermoedens bevestigd zijn, kun je op basis van een inschatting van de situatie de genoemde stappen ondernemen. Voor alle stappen geldt dat je moet zorgen voor een warme overdracht van de ouder of het kind naar de hulpverlenende instantie. Dat wil zeggen dat je in overleg met de ouder(s) belt om een afspraak te maken voor de ouder of het kind en dat je de beschikbare informatie met toestemming van de ouders doorgeeft. Na de doorverwijzing bel je of de ouder of het kind goed is aangekomen bij de hulpverlening. Als de ouder niet verschenen is op de afspraak die is gemaakt bij de hulpverlening, neem je weer contact op met de ouder. Wanneer de ouders niet meewerken en de vermoedens van kindermishandeling blijven bestaan, neemt de intern begeleider contact op met het AMK.

Bij maatschappelijke problemen kun je doorverwijzen naar het algemeen maatschappelijk werk. Het gaat dan om problemen als: te klein behuist zijn, financiële problemen hebben, veel zorgen hebben en te druk zijn door ziekte van een familielid e.d.

Stap 5: Evaluatie

Belangrijk bij de evaluatie is de vraag of het protocol voldoet in deze situatie. Kijk of het bijgesteld moet worden om ook in dergelijke situaties een goede handreiking te bieden.

Stap 6: Nazorg

Verlies het kind niet meer uit het oog, de problemen kunnen zich opnieuw voordoen. Zorg dat wanneer het kind naar een andere groep gaat, de leerkracht op de hoogte is van de situatie van het kind.

Dan is de leerkracht van de nieuwe groep alert wanneer zich opnieuw problemen voordoen.